

SISÄINEN VUOKRA on päättäjien tietoista harhaanjohtamista.

- SV koostuu pääoma- ja ylläpitovuokrasta. SV:ssä liikkuvat isot rahat kunnan toisesta taskusta toiseen. Harva kuntapäättäjä ymmärtää sisäisestä vuokrasta mitään. Suuri osa rahasta on **virtuaalirahaa**, ei todellista rahaa (tätä ei kuitenkaan kerrota).
- Sen avulla tilapalvelun tai viranomaisen esittämä vuosittainen koululakkautussäästö saattaa helposti nousta 10-kertaiseksi koulun todelliseen vuosikustannukseen nähden.
- Kunnat ovat väittäneet valtuustolleen saavansa n. 200 000 – 500 000 € vuosittaiset säästöt yhdestä lakkautetusta koulukiinteistöstä. Jos tämä pitäisi paikkansa, kunnilta pitäisi **vuosittain** säästyä noin **1 miljardi** euroa lakkautetuista kouluista. Periaatteessa valtio voisi luopua tämän johdosta kokonaan valtionosuuden maksamisesta kunnille koko yleissivistävän koulutuksen (perusopetus ja lukio) osalta – ja vielä jäisi rahaa kunnille ylikin...
- **Säästöväite > 3000 x 400 000 € = 1,2 mrd € säästöä joka ikinen vuosi (vuosittainen säästö)**

... **MISSÄ OVAT SÄÄSTÖT?** Mitkään tällaiset väitetyt säästöt eivät ole realisoituneet.

... ja kun ideologisista ja arvovaltasyistä koululakkautuksia ei ole tutkittu tai seurattu (+ järjestyttävää erhettä ei kehdata myöntää) , sama meno vain kiihtyy, kun vaadittuja säästöjä ei synnykään > lakkautettava lisää kouluja ... mikään ei pysäytä tätä ideologista ikiliikkujaa...

> vain **FAKTA** voi sen tehdä, **VAIN** jos se selvitetään ja tunnustetaan.

TYHMYTTÄ ja ITSEPÄISYYTTÄ.

Kuoleman spiraali

- Ei edes pyritä aitoon sisäiseen vuokraan, joka kertoisi todenmukaisesti yksikkökohtaiset kustannukset. Kaikki kulut säilytetään kaikkien koulujen harteille ja kuvitellaan, että esitetty spekulatiivinen vuokrasumma säästyy, kun koulu lakkautetaan. Sisäisen vuokran kustannukset siirtyvät vain tasattavaksi jäljelle jäävien koulujen harteille.
- Hallintolain kannalta katsottuna (so. päätösvalmistelun oikeellisuus ja laillisuus) kiinteistö kustannustiedon kohdalla olevaa virhettä ei voi mitenkään pitää vähäisenä, koska juuri tällä tiedolla on ratkaiseva merkitys siihen, mihin ratkaisuun asiassa päädytään.

VAIN KIINTEISTÖOMAISUUTTA
PAINOTTAVA LASKENTAINRESSI
 aiheuttaa tilanteen...

... jossa **KOULURAKENNUS** saadaan
TARKOITUSHAKUISESTI NÄYTTÄMÄÄN (!)
vain suurelta **MENOERÄLTÄ...**

... vaikka **TODELLISUUDESSA**

ELINKELPOINEN KOULU

on alueensa **EHDOTON**

HYVINVOINTIDYNAMO

Peruskysymyksen pitäisikin kuulua:
ONKO MEILLÄ VARAA LAKKAUTTAA
ELINKELPOISTA KOULUA?

MISSÄ OVAT SÄÄSTÖT?

Taulukko. Oppilaitosten käyttömenot opiskelijaa kohden koulutussektorin mukaan 1995–2014
("Koulutuksen talous 2014". Tilastokeskus 2016)

Käyttökohde	Vuosi						Muutos % 20 v 1995- 2014	Muutos % 10 v 2005- 2014
	1995 €	2000 €	2005 €	2010 €	2012 €	2014 €		
Perusopetus	4 000	4 600	5 900	7 600	8 200	8 500	113	44
Lukiokoulutus	3 200	3 600	4 500	5 500	5 800	6 000	88	33
Ammatillinen koulutus	6 600	7 000	8 400	10 100	10 800	10 500	59	25

Perusopetukseen kohdistuneesta historiallisen voimakkaasta koululakkautuksesta huolimatta, kaikista koulutusmuodoista perusopetuksen menot ovat kasvaneet eniten.

**SÄÄSTÖJEN SIJAAN SAATU LISÄÄNTYNEET KUSTANNUKSET,
PAHOINVOINTI... JA HEIKENTYNEET OPPIMISTULOKSET.**

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen sekä
Lastensuojelun keskusliiton julkaisu 2012:

”Miten lastensuojelun kustannukset kertyvät”:

➔ **Korjaava hyvinvointityö on kymmenen (10)**

kertaa kalliimpaa kuin

ennaltaehkäisevä hyvinvointityö.

- Esimerkiksi jos päihde- ja rikoskierteeseen ajautunutta poikaa pystyttäisiin auttamaan lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen erityisnuorisotyön, päihdepsykiatrisen poliklinikan ja koulun yhteistyön avulla, maksaisi se 200 - 5 500 euroa.
- Kriisiytynyt tilanne, joka johtaa kiireelliseen sijoitukseen ja huostaanottoon nostaa kustannukset moninkertaisiksi. Vuoden sijoituksen jälkeen kustannukset olisivat jo 159 000 euroa.
- Vertaamalla vaihtoehtoisten palvelupolkujen kustannuksia, voidaan nähdä kuinka suuriksi kustannukset muodostuvat, jos ongelmien ennusmerkkejä ei tunnisteta ja tukea anneta silloin, kun se olisi kustannuksiltaan maltillista. > > **YMMÄRRETTÄVÄ SYY-SEURAUSSUHTEITA**

➔ **AIDOSTI LAPSILÄHTÖISET KASVATUS- JA OPETUSPALVELUT – SAAVUTETTAVA PALVELUVERKKO - OVAT ENNALTAEHKÄISEVÄÄ HYVINVOINTITYÖTÄ TUOTTAVIMMILLAAN... vrt. nykyiset ”SIVISTYS-/ ELINVOIMAKUNNAT”**

Rahanäkökulma mitä ihmisille – lapsille – aiheutettujen ongelmien korjaaminen merkitsee... muutamia esimerkkejä:

- yksi hoitopäivä lasten ja nuorten psykiatrisella osastolla... **720 €/ hoitovuorokausi**
 - > yksi 3 viikon hoitajakso **14 860 €**
 - > **mielenterveydeltään häiriintyneen lapsen** hoito- ja lääkekulut ovat runsaat **1 000 000 €**, kun psykiatrisia hoitoja on 10 vuotta.
- **1 syrjäytynyt nuori hoitokodissa = 100 000/ vuosi;** (NEET-nuoria 5 – 10 % ikäluokasta)
 - > **Kriminalisoituneen lapsen** 5 vuoden koulukoti ja 10 vuoden vankilajaksot maksavat n. **1 milj. €**
 - > **Käytöshäiriöiset** maksavat yhteiskunnalle **10 kertaa enemmän** kuin ei-käytöshäiriöiset
 - > Kuntien **huostaanottokustannukset** ovat nousseet yli **800 M€** (vrt. VO amm.koul. = n. 800 M€)
- **1 syrjäytynyt yhteiskunnalle kaikkinaensa = yli 1 200 000 €** (VATTI, SITRA, THL 2018)

MUTTA: Koulutus investointina (verifioidut kansainväl. tutk.)

1 \$ > 2 \$ - lyhytaikainen varma tuotto-odotus

1 \$ > 17 \$ - pitkäaikainen varma tuotto-odotus

Nähdään, mitä helposti käy, kun talouselämässä päästetään välinearvot sekoittamaan inhimilliset päämäärät – **Väärät säästöt tulevat kalliiksi – niin taloudellisestikin kuin inhimillisestikin.**

Esimerkki OULUn kaupungista

Vuonna 2021 alle 17-vuotiaat

aiheuttivat

”RASKAISSA PALVELUISSA”

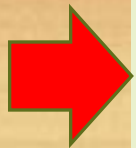
- 1) psykiatrinen erikoissairaanhoido +
- 2) lastensuojelun laitoshoido +
- 3) mielenterveyspalvelut

58 milj. € kustannukset

Vuosittainen nousu on ollut huimaa...

... vuonna 2022 nämä samat kustannukset olivat nousseet jo **64 M€**:oon.

**Väärin/ epäviisaasti tehdyt ”säästöt” – OSITTAISOPTIMOINTI –
on tullut ja tulee KUNNILLE TODELLA KALLIIKSI**

NYKYSUKUPOLVI ON UNOHTAMASSA SIVISTYKSEN ARVON JA MERKITYKSEN

- Kritiikitön **suuruuden ekonomian ja keskittämisen IDEOLOGIA** > sovelletaan kaikkeen.
- **Suomen perustuslaki** lähtee hajautetusta ja kaikkien alueiden **elinkelpoisuutta ja elinvoimaa** edistävästä aluepolitiikasta > **perustuslaki jää jalkoihin.**
- ”Opetus järjestetään yhdenvertaisesti oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti” > **ei enää.**

Nähdään suurena ja **turhana menoeränä...** kun todellisuudessa **ELINKELPOINEN KOULU** on alueensa ehdoton **HYVINVOINTIDYNAMO**

Säästö- ja tehostamisvimmassa käy ”maailman
parhaimmille” peruskouluille kuten sadussa

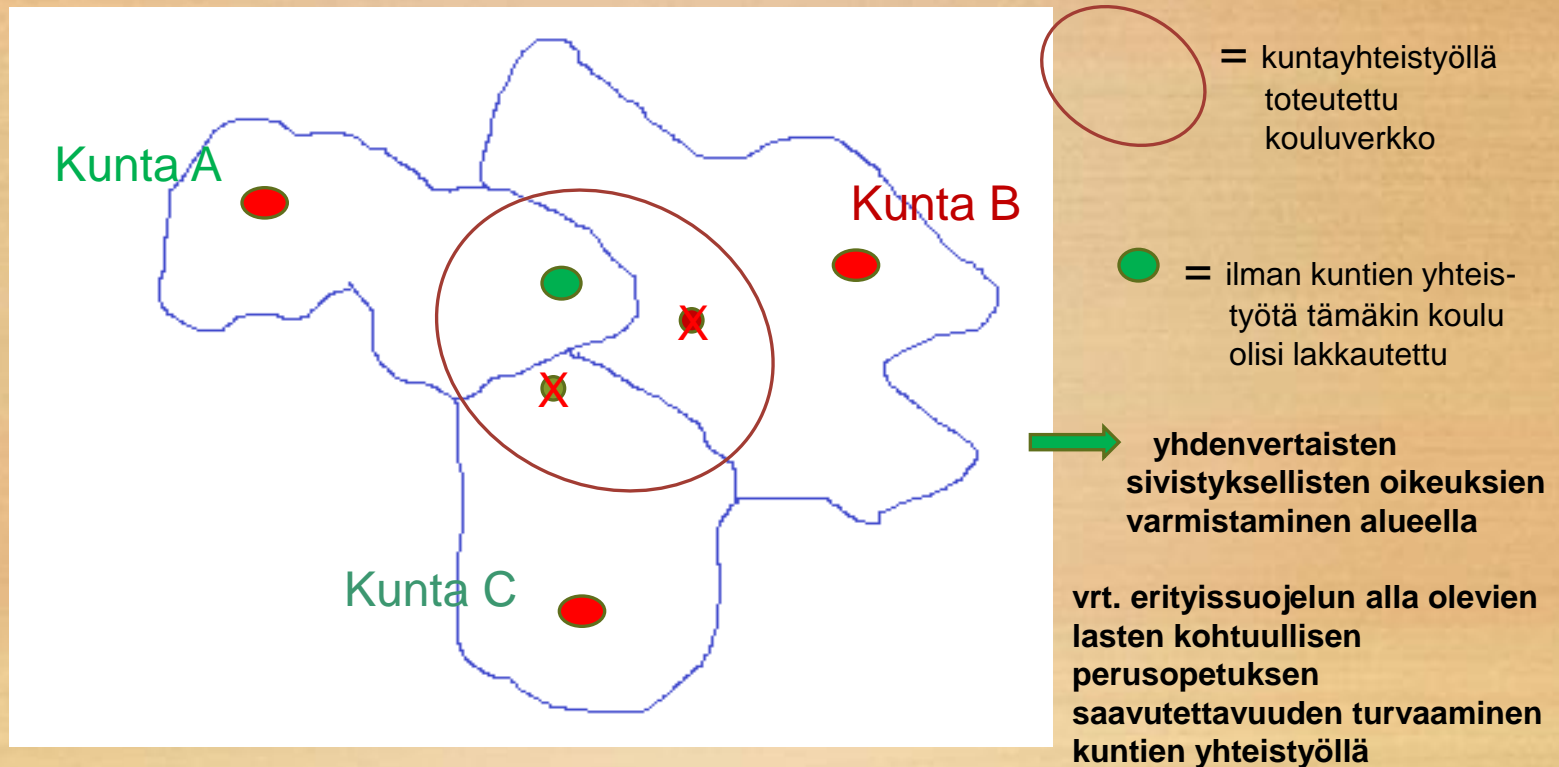
Kultaisia munia muniva hanhi

– kullan himossa hanhesta haluttiin irti vielä enemmän...
hanhi laitettiin lihoiksi... ja kuinkas sitten kävikään...

ÄLYKÄS JA SYTEEMINEN KOULUVERKKOARKKITEHTUURI

Lapsen etu ja oikeus vaatisi, että kunnat tekisivät yli kuntarajojen ylittävää yhteistyötä varmistaakseen kattavan KOULUVERKON alueilla
– tämä olisi myös ylivoimaisesti kustannustehokkain tapa järjestää perusopetus alueilla

HYVINVOINTIOSAAMISTA LISÄÄMÄÄN...

MONIALAINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN JOHTAMINEN

> **HYVINVOINTISTRATEGIA**: miten näkyy toiminnassa ja mm. talouden resurssoinnissa

(terveydenhuoltolaki 2010, lastensuojelulaki 2007, OH-laki 2013, LOS 1989)

> uusi hyvinvointialue + kunta + koulutuksen järj. >

SI-SO-TE DIALOGI + YHTEISTYÖRAKENNE

YHTEISÖLLINEN

- Ennaltaehkäisevää
- **KUULUU KAIKILLE!**

YKSILÖKOHTAINEN

- tukea antavaa

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

MAASEUTU- JA SAARISTO- ALUEILLA ASUVIEN LASTEN SIVISTYKSELLISTEN JA SOSIAALISTEN OIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN KOULUVERKON MUUTOKSISSA JA PERUSKOULUJEN LAKKAUTUSTEN VAIKUTUKSET ALUEIDEN ELINVOIMAAN

KARVIN
arviointiraportti

Julkaistu
30.11.2022

Mari Rakköläinen | Tanja Laimi | Mari Rakköläinen | Tanja Laimi
Carola Akerlund | Esa Iivonen | Tomi Killakoski | Sari Rannanpää
Jari Salminen | Carola Akerlund | Esa Iivonen | Tomi Killakoski
Sari Rannanpää | Jari Salminen

JULKAISUT 4:2023

”

Arvioinnin tueksi toteutettu tilastollinen analyysi osoittaa useita viitteitä kouluverkkomuutosten negatiivisista elinvoimavaikutuksista, kuten

- lisääntyvästä lähtömuutosta,
- heikommasta työllisyys- ja työpaikkakehityksestä sekä
- koulutusmenojen odotettua heikommasta kehityksestä.

”

- **Koululakkautuksista ei synny koulutusmenojen säästöjä.**
- **Kouluverkkomuutokset eivät vaikuta ratkaisevan elinvoiman tilaan, vaan pahimmillaan heikentävät tulevia elinvoiman kehitysnäkymiä.**

”

KOULULAKKAUTUKSET

”

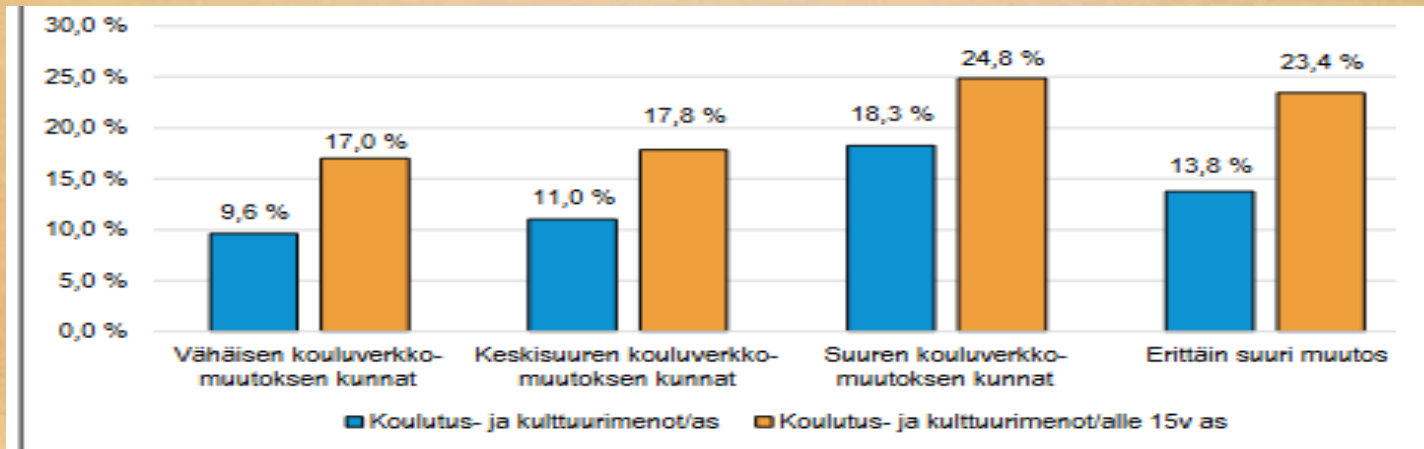
BETONISOIVAT NEGATIIVISEN KEHITYSKULUN

- Kunnissa tulisi **kehittää toimintatapoja**, joilla voitaisiin koota joustavasti aloitteita **lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehittämiseksi**.
- Kunnissa olisi hyvä olla pitkäkestoinen strateginen suunnitelma **lapsen edun huomioimiseksi** sekä **lasten ja nuorten oikeuksien varmistamiseksi** opetuksen järjestämiseen ja kouluverkon kehittämiseen liittyvissä muutostilanteissa.
- Harvaan asuttujen alueiden kouluverkon toimivuuden varmistamiseksi tulisi **kehittää** lähiopetusta täydentäviä joustavia **etäopetuksen** malleja
- Kouluverkon **muutosten vaikutuksia tulisi tutkia** ja arvioida **kunnan sisäisen kehityksen ja alueiden eriytymisen näkökulmasta** pitkällä aikavälillä.
- **Elinvoimavaikutusten arvioimiseksi** tulisi luoda myös määrällisiä ja laadullisia mittareita, joilla voidaan seurata ns. **pehmeän elinvoiman** kehittymistä ja vaikutuksia **alueiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen**

”

- **Vaikka** kouluverkkomuutoksia perustellaan usein koulutusmenojen kasvun hillitsemisellä, koulutusmenot kasvoivat **multillisimmin** vain **vähäisiä** kouluverkkomuutoksia tehneissä maaseutukunnissa (kuvio 3).
- **Suuria** tai erittäin suuria **kouluverkkomuutoksia** tehneissä kunnissa **menot kasvoivat merkittävästi voimakkaammin** etenkin lasta kohden laskettuna.

”

KUVIO 3. Koulutus- ja kulttuurimenojen muutokset vuosien 2000–2009 kouluverkkomuutos -luokkien perusteella maaseutumaisissa kunnissa vuosien 2015–2020 aikana asukasta kohden ja alle 15-vuotiasta asukasta kohden laskettuna. Lähde: Tilastokeskus: Kuntien taloustiedot. Aineiston luokittelu: MDI

MACHIAVELLISMI – kun tarkoitus pyhittää keinot

> VOIMAPOLITIIKKAA, joka ei menestystä tavoitellessaan kunnioita minkäänlaisia moraaliperiaatteita ja jolle tarkoitus pyhittää kaikki keinot.

Niccolò Machiavelli
Ruhtinas (1532)

Suomessa tapahtunut äärimmäisen aggressiivinen maaseutualueiden koulujen alasajo (96% hävitetty jo > tavoitteena kaikki)

Kun takana ovat olleet JULKISEN VALLAN VAHVIMMAT TOIMIJAT (VM, OKM, Kuntaliitto jne. > kunnat) PIENTÄ LASTA VASTAAN

Kliinistä psykologiaa soveltaen
> on muodostunut
SYNKKÄ KOLMIO

MACHIAVELLIMÄISYYS

PSYKOPATIA
(kollektiivinen)

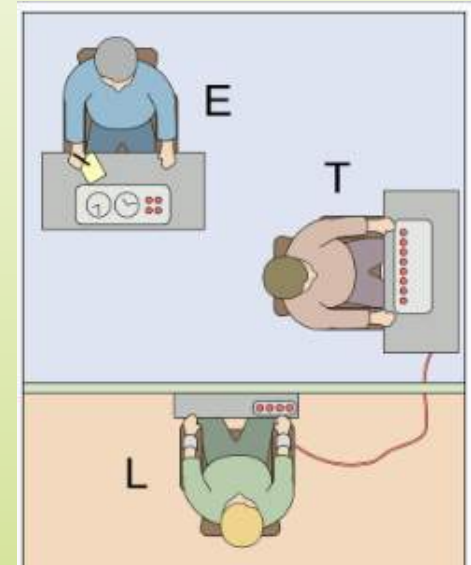
NARSISMI
(kollektiivinen
> vain keskusta-
alueet tärkeitä)

MILGRAMIN KOE – sokea kuuliaisuus / tottelevaisuus kun... AUKTORITEETTI KÄSKEE

Stanley Milgramin koe (1963; Obedience to authority):
Mihin pisteeseen asti ihminen tottelee käskyjä, jotka ovat hänen moraaleidensa vastaisia?

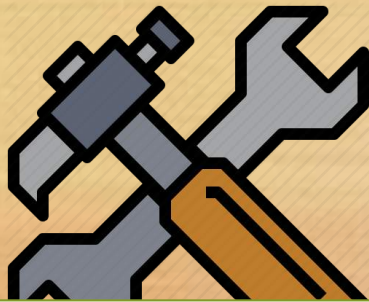
TULOS:

Merkittävä osa ihmisistä suostuu pahoinpitelemään tai olemaan julmia toiselle ihmiselle, jos saa käskyn siihen auktoriteetiltä (tai yhteisön paineesta).

Tutkija (E) käskee koehenkilöä (T) antamaan sähköiskuja seinän takana olevalle oppijalle (L), joka on todellisuudessa näyttelijä.

- Noin 90% osallistujista pääsi vähintään tasolle, jossa avustaja tutkija "pyörtyy".
- Osallistujat tottelivat tutkijaa, vaikka tunsivat vastenmielisyyttä ja stressiä:

KOULUVERKON KORJAUSSARJA 1/2

1) **Maaseutulasten oikeus tehokkaaseen oikeusturvaan sekä oikeus suojaan kaikelta huonolta kohtelulta on varmistettava – lapsen edun ensisijaisuus** (mm. LOS, perustuslain yhdenvertaiset sivistykselliset oikeudet sekä per.op.laki)

1.1. Suomessa tulisi tehdä **PERUSTUSLAINMUKAISUUDEN ARVIOINTI**

1.2. **OIKEUSLAITOKSEMME korjaaminen**. Miten on ollut mahdollista, että Suomessa on voitu lakkauttaa 96 % maaseutukouluista ilman oikeusviranomaisten puuttumista asiaan – ollut täysin **halvaantunut**. *Kruununjuristi*

2) Laajojen ja puolueettomien **KOULULAKKAUTUSTUTKIMUSTEN** käynnistäminen: 1) Talous, 2) Hyvinvointi + SOTE-vaikutukset, 3) Osaaminen, 4) Oikeudellinen, 5) Elinvoima ja Tulevaisuus (YVA + IVA); **vaikutukset koskevat kaikkia oppivelvollisia – ISOT MASSAKOULUT** > laaja tutkimusvelvoite myös niihin

3) Valtion **NORMI-** ja **RESURSSI**lohjauksen harmonisointi (> perusoik. turvaam.)
> VO:n pienkoululisän / kouluverkkokertoimen palauttaminen
> v. 2006 pienkoululisän poistaminen oli poliittinen manööveri

KOULUVERKON KORJAUSSARJA 2/2

Kari Lehtola

- 4) **PoL 32 § uudistaminen > maksimikoulumatka-ajan kohtuullistaminen**
 - > **Alle 13-v. 1,5 h** (Koska maksimista tullut tavoitenormi, vastoin 6 §)
 - > EU:n epävirallinen koulumatka-aikasuositus on **1,5 tuntia** perusasteella.

- 5) **Kansallinen lapsistrategia (2021) > konkreettinen ja tehokas toimeenpano;**
 - > **tunnistaa Suomen suurimman lapsivähemmistöryhmän: maaseutulapset** (Suomen lapsista 26 % asuu maaseudulla, eli yhteensä 273 000 lasta (alle 18-v.). Tilastokeskus 2022)
 - > luodaan *Lapsistrategialla* jokaisen lapsen oikeuksia kunnioittava, lapsi- ja perhemyönteinen **Suomi**.

- 6) **Suomeen viisas ja systeminen kouluverkkoarkkitehtuuri kuntien ja valtion visionäärisellä yhteistyöllä – ollut tähän asti *AJOPUU + pistemäistä***
 - ➔ 1) **lapsilähtöisyys + 2) saavutettavuus** (PoL 3 § ”oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaan) + 3) **ennaltaehkäisevä hyvinvointityö + 4) lainsäädännön vaatimukset** (lapsiystävällinen lain soveltaminen) + 5) **alueiden elinvoiman turvaaminen/ kehittäminen**

 - > **Viisas koulutuspolitiikka keskittää suunnittelun, operoinnin ja ohjauksen, mutta hajauttaa itse palvelut alueiden ihmisille sopiviksi.**

JOHTOPÄÄTÖS

CONCLUSION
&

Jaloin asein Jalon asian puolesta

- **Mahatma Gandhi** kehotti intialaisia kansalaistottelemattomuuteen ja väkivallattomaan vastarintaan Brittiläisessä Intiassa.
- **Martin Luther King** kehotti kansalaistottelemattomuuteen Yhdysvaltain kansalaisoikeusliikkeen aikoina.
- **Nelson Mandela** oli rasismien vastaisen taistelun henkilöitymä. Hän teki historiaa johdattamalla Etelä-Afrikan apartheid-järjestelmästä kaikki rodut osallistamaan demokratiaan ja edisti kaikille yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja rauhaa.
- Saksalais-yhdysvaltalaisen filosofin **Hannah Arendtin** mukaan *historia osoittaa, että vain tilapäinen tottelemattomuus tuottaa tulosta.* (vrt. esim. 1963 Eichmann-raportti, käsite ”**Pahuuden arkipäiväisyys**”)
- Vrt. Suomessa esim. **Koijärvi-liike** (KO arvioi kansalaistottelemattomuutta po. toiminnan oikeuttamis- ja anteeksiantoperusteena)

Jos maassa rikotaan perusoikeuksia ja loukataan ihmisarvoa eikä oikeutta saa,
silloin moraaliseksi vaihtoehdoksi ja velvollisuudeksi jää

KANSALAISTOTTELEMATTOMUUS

VÄKIVALLATON VASTARINTA

SUORA TOIMINTA

On ainakin yksi asia, jonka mennyt, AGRAARISUKUPOLVI,
ymmärsi paremmin kuin nykyinen, INSTANT-SUKUPOLVI:

SIVISTYKSEN KYLVÖN lainalaisuudet

EI

VAAN

Käännetään yhdessä Suomen Sivistyksen suunta.

Pro Lapsi
Pro Saaristo-Suomi
Pro Patria

Kari Lehtola

opetustoimen ylitarkastaja emeritus

kari.sivistys@gmail.com puh. 050 357 2772

Tästä eteenpäin > >

alkuosaa ja esitystä täydentäviä
dioja (diat 64 >)

OLAUS PETRIÄ (1493 – 1552) mukaillen:

”Yhteisen kansan...”

- JOKA IKISEN LAPSEN -

”...hyöty on paras laki.”

> Olaus Petrin tuomarinohjeet ovat osa oikeusperinnettämme; ohjeet kirjataan edelleen lakikirjojen johdantoihin, mm. Suomen Laki –teokseen.

Hyvän hallinnon vaatimus viranomaistoiminnassa (perustuslaki 2000 ja hallintolaki 2004)

- ✓ **Julkisen vallan käyttö tulee perustua lakiin**
- ✓ **Oikeusperiaatteet: yhdenvertaisuus-, objektiviteetti- (so. asianmukaisuus ja puolueettomuus), suhteellisuus-, tarkoitussidonnaisuus- ja luottamuksensuoja-periaate**
 - > näiden tarkoituksena turvata lainmukaisuus ja yksilöiden oikeuksien toteutuminen
- ✓ **Palveluperiaate, neuvonta ja viivytyksettömyys**
- ✓ **Hyvän kielenkäytön vaatimus**
- ✓ **Viranomaisten yhteistyö**

✓ Suomen perustuslaki (1999)

- 6 § Yhdenvertaisuus

Perustuslain mukaan kansalaisten yhdenvertaisuus on turvattava Suomessa ... kaikkialla ja jokaiselle yksilölle – ilman syrjintää.

”Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.”

Säännöksellä korostetaan lasten yhdenvertaisuutta sekä suhteessa aikuisiin että toisiin lapsiin.

- 19 § Lapsen hyvinvoinnin turvaaminen

Julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia **turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.**

- 22 § Julkisen vallan – **SINUN** (kansanedustaja, ope, jne. = viranhaltija, oikeusviranomainen tai kuka tahansa, joka käyttää julkista valtaa, toimii virkavastuun alla) – **on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.**

- 106 § Perustuslain etusijasäännös (mm. kaikilla tuomioistuimilla velvollisuus huomioida perusoikeudet toiminnassaan, päätöksensä ja ratkaisujensa perusteissa; vrt. perusoikeusuudistus v. 1995 sekä uusittu perustuslaki v. 1999)

§

PL 2 §: Kaikessa julkisessa toiminnassa on **noudatettava tarkoin lakia** – vrt. *virkevastuu*.

PL 118 §: Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. **Virkamies ei saa panna täytäntöön lainvastaista päätöstä.**

Hallintolain mukaan ”virkamies vastaa toimenpiteistä, joihin hän on ryhtynyt”. Ei voi vedota tietämättömyyteen (*aktiivinen selonotto-velvollisuus*). Yksiselitteisesti tulkittavan normin vastainen teko on virkavirhe.

§

- 16 § Sivistykselliset oikeudet

Julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada perusopetusta. Jokaisella on oltava yhtäläinen mahdollisuus kehittää itseään.

4 koulutuksen oikeusperiaatetta (lähtökohtana perustuslain sivistykselliset perusoikeudet):

- 1) **Oikeus opetukseen -periaate** = pakollisen maksuttoman perusopetuksen -periaate + julkisten koulutuspalvelujen ensisijaisuuden sekä saatavuuden ja saavutettavuuden -periaate
- 2) **Koulutuksen laadun -periaate**
- 3) **Itsemääräämisen-periaate**
- 4) **Omatoimisuuden-periaate**

✓ Lapsen oikeuksien sopimus (1989 > Suomi ratifioinut 1991)

Yhdistyneet kansakunnat on julistanut **lasten olevan oikeutettuja erityiseen huolenpitoon** ja apuun.

Lapsen oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia. Viranomaisten on **kaikissa lasta koskevissa toimenpiteissään ja päätöksissään arvioitava niiden vaikutukset lapseen, otettava huomioon lapsen etu ja kuunneltava lapsen mielipidettä.**

Vanhemmilla ja huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsensa huolenpidosta ja kasvatuksesta.

3. artikla: ”Lasta koskevia päätöksiä tehtäessä on **aina ensimmäiseksi otettava huomioon lapsen etu** > ohittaa aina asianosaisten aikuisten (esim. vanhempien, opettajien, huoltajien) edun.

(Huom. lisätty perusop.lakiin 11.3.2022, 3 a §)

”Lasten hyvinvoinnin takaamiseksi sopimusvaltiot ryhtyvät **kaikkiin** tarpeellisiin lainsäädäntö- ja hallintotoimiin.”

12 artikla: ”Lapsella **oikeus** ilmaista **mielipiteensä** itseään / lasta koskevissa asioissa, ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.”

> *Kuntapäätöksenteossa tätä perusoikeutta loukataan jatkuvasti; hallinto-oikeudet sallivat tämän tapahtua... Esim. kouluverkkoapäätöksenteossa lapset on suljettu täysin pois > oikeus on määritelty heidät asianosattomiksi - tulkittu lapsiepäystävällisesti hallintolakia (11 §, 34 §) - oman koulunsa olemassaoloa koskevasta päätöksenteosta > **koulumatka 20 min. vai 2,5 h ?!***

➔ *Vanhaa toimintakulttuuria ja voimassa olevan lainsäädännön vastaista oikeuskäytäntöä, ei ole Suomessa saatu tässä kohden muutettua. Lapsiepäystävällinen oikeudenkäyttö*

28 artikla: Lasten **yhtäläiset oikeudet saada opetusta.**

31 artikla: ”Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään.”

Viranomaiset ovat velvollisia kaikissa lasta koskevissa toimenpiteissään ja päätöksissään arvioimaan päätösten vaikutukset lapsiin

> **Mikä on lapsen etu ja oikeus?** > se on selvitettävä moniammatillisesti,
on tehtävä

LAPSIVAIKUTUSARVIO

‘Child-rights impact assessment’

(ennakkoarviointi, prosessiarviointi, seuranta-arviointi)

LOSsa paljon yhtymäkohtia lastensuojelulakiin (2007).

Toisin sanoen

Jos opetuksen järjestäjän (so. kunnan) kouluverkkopäätöksenteossa ja siihen liittyvässä valmistelussa **on jätetty**

- **selvittämättä ja huomiotta po. koulun/koulujen lasten mielipide sekä**
- **selvittämättä ja arvioimatta, mikä on po. lasten etu ja oikeus**

on päätösprosessi ollut voimassa olevan Lapsen oikeuden sopimuksen, perustuslain ja hallintolain vastainen (ml. myös perusopetuslaki, lastensuojelulaki ja nuorisolaki).

➔ tähän mennessä siis lähes kaikki Suomessa tehdyt kouluverkkopäätöksenteot ovat olleet lainvastaisia.

(Asian tarkemmat perustelut voi löytää esim. tekemästani Yleisohjeistuksessa kouluverkkopäätöksentekoon liittyen)

MLL ohje
lapsivaikutusten
arviointiin 13.11.2017

THL 2010

Lapsivaikutusten arviointi
kuntapäätöksissä

Työväline kunnille lasten, nuorten ja
perheiden
hyvinvoinnin edistämiseen sekä
palveluiden suunnitteluun,
kehittämiseen ja arviointiin

Lapsivaikutusten arviointi
Suomen evankelis-
luterilaisessa kirkossa
Ohjelista

Lapsivaikutusten arviointi
Suomen evankelis-
luterilaisessa kirkossa,
2015

✓ Lastensuojelulaki (2007)

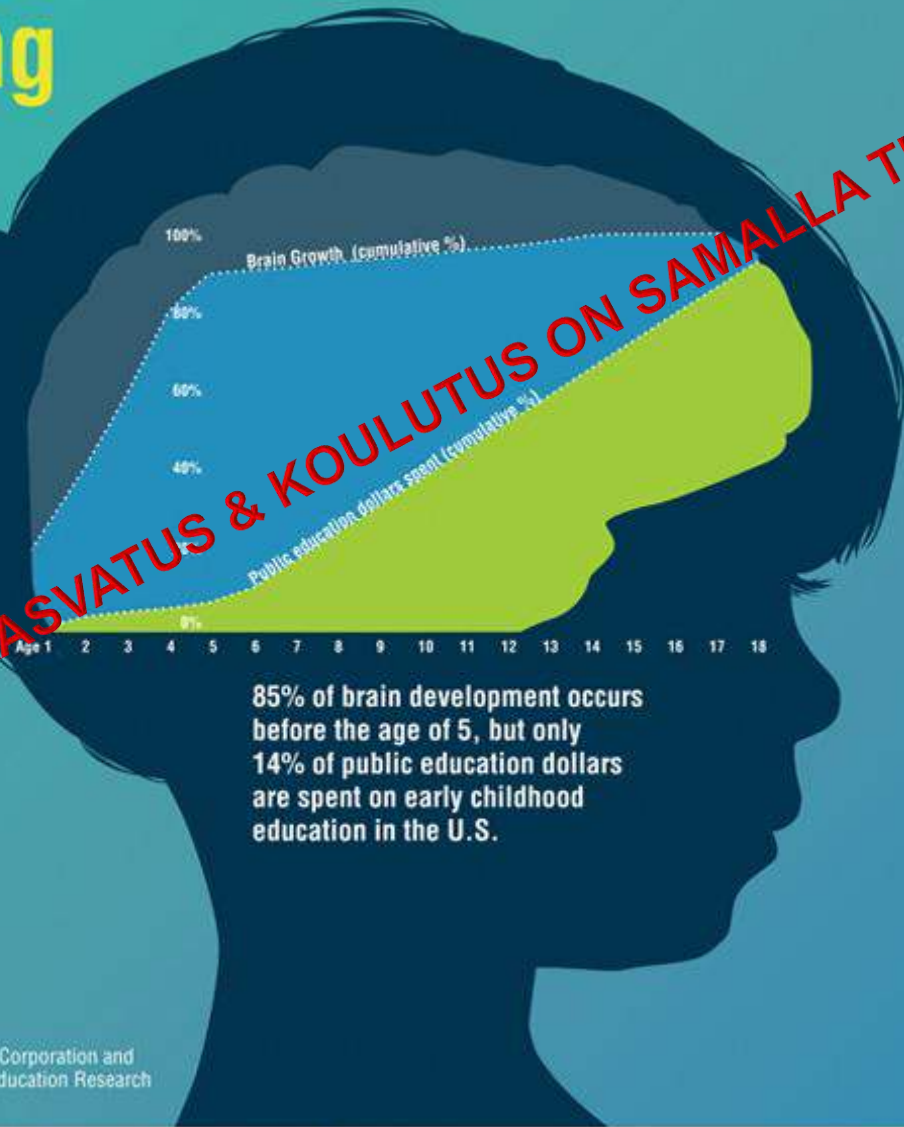
- Korostuu ennaltaehkäisevä lastensuojelu (vrt. uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki > voimaan 1.8.2014):
 - Edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia (3 §).
- Lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu (4 §).
- Lasta tai nuorta koskevaa päätöstä tehtäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tai nuoren mielipiteeseen ja toivomukseen (5 §).
- Kunnan on edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä (7 §).

*Huomaa myös uusi **NUORISOLAKI** (2016) 2 §: ... edistettävä nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista... parannettava nuorten kasvu- ja elinoloja. Taattava osallisuus.*
- Kunnan laadittava lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kerran 4 vuodessa. Se on otettava huomioon joka vuosi talousarviota ja – suunnitelmaa laadittaessa (12 §).

LAPSUUS on tärkein!

LONG ISLAND INDICATORS

Starting Smart

85% of brain development occurs before the age of 5, but only 14% of public education dollars are spent on early childhood education in the U.S.

Sources: America's Edge, Rand Corporation and the National Institute for Early Education Research

Every \$1 invested in early childhood education can save \$7 in the long-term through reduced costs associated with remedial education, criminal justice and welfare payments.

$$1 \$ = 7 \$$$

Investment in early childhood education

Long-term savings

A recent report by *America's Edge* showed that for every \$1 invested in early education in New York State an additional \$1.86 is generated in economic activity. On Long Island, that number is \$1.92.

LAADUKAS KASVATUS & KOULUTUS ON SAMALLA TUOTTAVA SOTE-INVESTOINTI

Varhaiskasvatus – tärkein ja tehokkain vaihe kasvun ja oppimisvalmiuksien tukemisessa/korjaamisessa

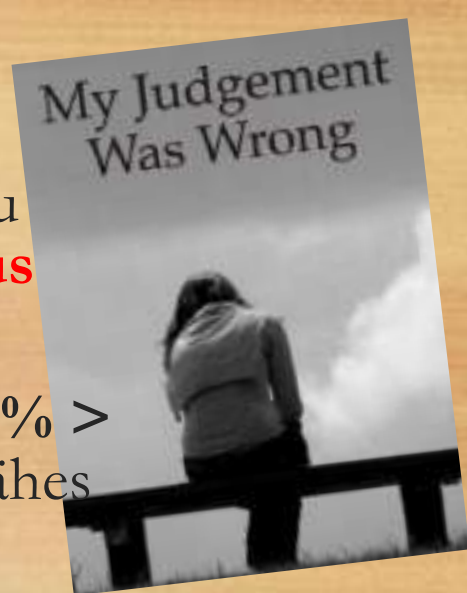
- ✓ - Suomalainen päivähoito koostuu **hoidosta, kasvatuksesta, ja opetuksesta**, jotka tukevat lapsen **tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista**.

- ✓ Varhaiskasvatuslaki (2014; voimaan 1.8.2015)
 - > **varhaiskasvatussuunnitelman perusteet** (2016; VASUt käyttöön 1.8.2017; sis. mm. henk.koht. varh.kasv.suunnitelman)
 - > Monet oppimisvaikeuksia aiheuttavat tekijät voidaan tunnistaa jo päivähoidossa tai esiopetuksen aikana. Mitä aikaisemmin oppilas saa tukea, sitä paremmin vältetään vaikeuksien lisääntyminen ja kasautuminen. On myös tärkeää turvata tuen saumaton jatkuminen lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen, esiopetuksesta kouluun ja koulunkäynnin eri vaiheissa... **ehyt kasvu- ja oppimispolku**.

CONCLUSION

- Suomessa on viimeisen **30 vuoden aikana** kohdistettu **historiallinen ja systeeminen perusoikeusloukkaus maaseutualueiden lapsia kohtaan.**
- Maaseutualueiden kouluista on lakkautettu **NOIN 96 %** > se minkä viisi sukupolvea rakensi, on yksi sukupolvi lähes kokonaan purkanut
- Monien maaseutulasten joka päiväinen **koulumatka-aika omaan ”lähikouluun”** on kasvanut lähelle **2,5 tuntia.**
- **Kouluverkkopäätöksenteossa** opetuksen järjestäjät ovat ohittaneet lähes kaikki lasta suojelevat oikeusnormit – oikeusjärjestelmämme on sallinut tämän tapahtua.

Perus- ja ihmisoikeuksien lähtökohtana on ihmisten ja alueiden yhdenvertaisuuden edistäminen sekä heikommassa asemassa olevien oikeuksien turvaaminen. Kaikessa päätöksenteossa on aina ensin turvattava lapsen edut ja oikeudet.

LOS-valtioiden tulee taata jokaisen lapsen oikeudet **ilman minkäänlaista erottelua tai syrjintää** lapsen tai lasten väliseen seikkaan liittyen > valtioilta edellytetään aktiivisia toimenpiteitä syrjinnän tunnistamiseen ja puuttumiseen.

Säästö- ja tehostamisvimmassa käy peruskouluille kuten sadussa

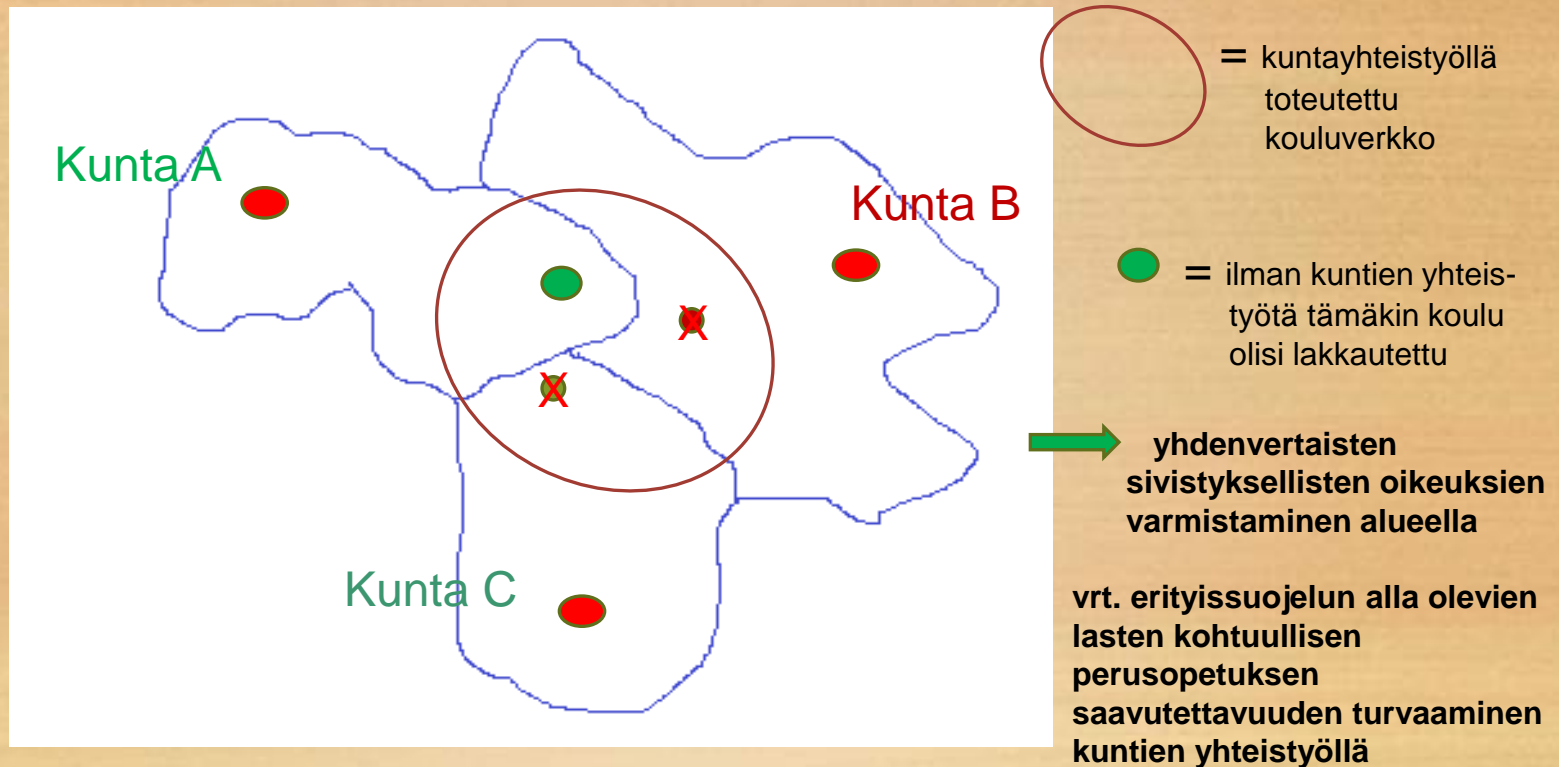
Kultaisia munia muniva hanhi

– kullan himossa hanhesta haluttiin irti vielä enemmän...
hanhi laitettiin lihoiksi... ja kuinkas sitten kävikään...

ÄLYKÄS JA SYTEEMINEN KOULUVERKKOARKKITEHTUURI

Lapsen etu ja oikeus vaatisi, että kunnat tekisivät yli kuntarajojen ylittävää yhteistyötä varmistaakseen kattavan KOULUVERKON alueilla
– tämä olisi myös ylivoimaisesti kustannustehokkain tapa järjestää perusopetus alueilla

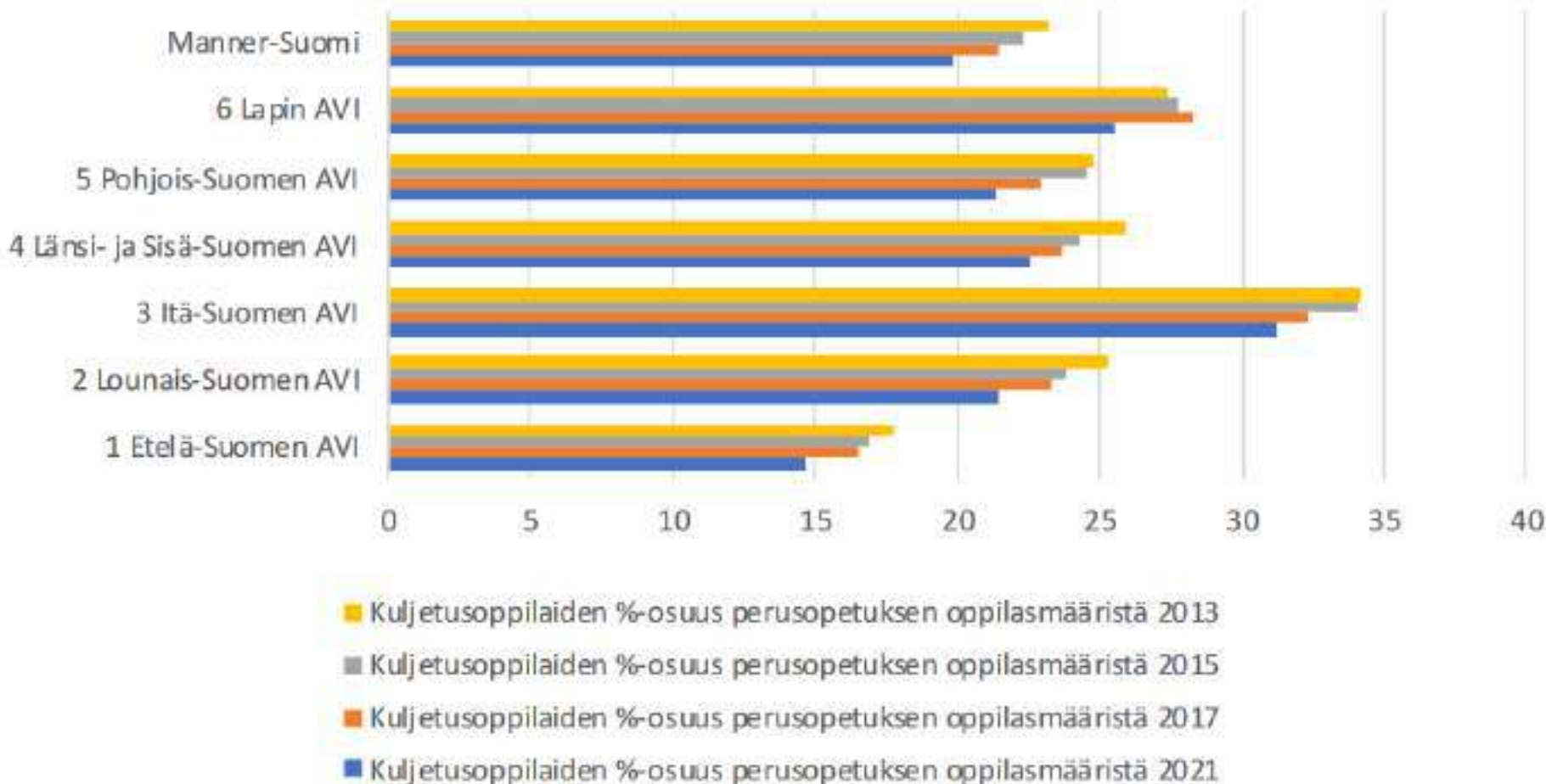

Taulukko 1: Ennuste alakoululaisten määrän kehitymisestä AVIen aluejaon mukaan maakunnittain 2015 – 2025, vertailu vuoteen 2014

Alue/Maakunta	7-12-vuotiaiden ikaluokat yhteensä						Muutos 2014-2025	
	2014	2015	2016	2017	2020	2025	lkm	%
Etelä-Suomi	148 656	151 055	153 100	155 060	156 925	152 695	4 039	2,7
Uusimaa	106 143	108 433	110 344	112 268	114 899	113 043	6 900	6,5
Kanta-Häme	11 843	11 928	11 996	11 935	11 657	11 011	-832	-7,0
Paijat-Häme	12 582	12 643	12 722	12 686	12 431	11 648	-934	-7,4
Kymenlaakso	10 544	10 496	10 477	10 489	10 395	9 808	-736	-7,0
Etelä-Karjala	7 544	7 555	7 562	7 682	7 543	7 185	-369	-4,8
Lounais-Suomi	42 767	43 042	43 426	43 693	43 851	42 767	1 084	2,5
Varsinais-Suomi	28 958	29 272	29 553	29 801	30 127	28 896	-62	-0,2
Satakunta	13 809	13 770	13 873	13 892	13 724	13 177	-632	-4,6
Itä-Suomi	33 254	33 215	33 238	33 215	33 154	31 982	-1 272	-3,8
Etelä-Savo	8 460	8 351	8 235	8 116	7 859	7 391	-1 069	-12,6
Pohjois-Savo	15 109	15 160	15 296	15 317	15 418	14 924	-185	-1,2
Pohjois-Karjala	9 685	9 704	9 707	9 782	9 877	9 667	-18	-0,2
Länsi- ja Sisä-Suomi	81 330	82 721	84 084	85 135	86 391	82 985	1 655	2,0
Pirkanmaa	32 433	33 209	33 939	34 348	35 113	33 893	1 460	4,5
Keski-Suomi	18 104	18 334	18 549	18 790	18 700	17 715	-389	-2,1
Etelä-Pohjanmaa	13 257	13 394	13 496	13 526	13 743	13 010	-247	-1,9
Pohjanmaa	12 397	12 620	12 842	13 128	13 403	13 116	719	5,8
Keski-Pohjanmaa	5 139	5 164	5 258	5 343	5 432	5 251	112	2,2
Pohjois-Suomi	37 813	38 345	38 850	39 255	39 169	36 988	-825	-2,2
Pohjois-Pohjanmaa	33 136	33 664	34 152	34 516	34 611	32 786	-350	-1,1
Kainuu	4 677	4 681	4 698	4 739	4 558	4 202	-475	-10,2
Lappi	11 023	11 146	11 303	11 450	11 650	10 926	-97	-0,9
Lappi	11 023	11 146	11 303	11 450	11 650	10 926	-97	-0,9
Manner-Suomi	354 843	359 524	364 001	367 808	371 140	357 649	2 806	0,8
Koko maa	356 775	361 498	365 980	369 803	373 154	359 655	2 880	0,8
Ahvenanmaa	1 932	1 974	1 979	1 995	2 014	2 006	74	3,8

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 1: Kuljetusedun saavien peruskoulun oppilaiden %-osuus oppilaista vuosina 2013, 2015, 2017 ja 2021 sekä muutos AVIen aluejaon mukaan

Millä keinoilla kunnassanne on pyritty parantamaan koulukuljetusten kustannustehokkuutta?

Jos ja kun optimointi tarkoittaa sitä, että reitit maksimoidaan 2,5 tuntiin >

- 1) Laitonta
- 2) Negatiivisia ja yllättäviä heijastusvaikutuksia kustannuksiin mm. pahoinvoinnin lisääntyessä

Vuosi 2013

N=189

Syntyy vääjäämättä kuva maaseutuuhmisten **SAVUSTAMISESTA**: näyttää, että osassa kuntia koulu- ja -kuljetuspalvelut järjestetään tahallaan niin lapsiepäystävällisesti, että lapsiperheiden on pakko muuttaa pois.

1/2 Koulukuljetuksen järjestämisen haasteita kunnissa

(Lähde Kuntaliiton koulukuljetuskysely 2014)

- Todellisen kilpailun puute tarjouskilpailussa, sopivan kokoisten autojen saaminen reiteille. Tilataksit vähentyneet.
- Kunnan yleinen taloustilanne asettaa säästöpaineita myös kuljetuksiin. Kuljetuskustannusten jatkuva nousu.
- Julkinen joukko- / vuorolinjaliikenteen väheneminen
- Koulukuljetusten koordinaation vähäisyys ja puute.
- Reittittämisen vaikeus, pitäisi olla logistikko, joka vastaisi kaikista kuljetuksista.
- Yhteistyö ja kunnan resurssit eivät kohtaa vanhempien toiveita. Kunnat voisivat yhdessä kilpailuttaa koulukuljetuksia.
- Valtakunnallisen ohjeistuksen puute tien vaarallisuuden määrittelyssä.
- Oppilasaines. Nykyään tarvitaan jo koulukuljetuksissakin avustajia muiden oppilaiden turvallisuuden takaamiseksi.
- Kuljetusten lakisääteisyudessa pysyminen ja kuntapäätäjien ja kuntalaisten toiveiden ristiriita.

2/2 Koulukuljetuksen järjestämisen haasteita – eniten huoltajissa huolta aiheuttavat asiat

(Lähde: Itä-Suomessa huoltajilta kuultu palaute)

- 1) Koulumatkojen turvallisuus ja koulukuljetusten yleiset pelisäännöt**
- 2) Asiakaspalvelu, tiedottaminen ja viestintä**
- 3) Reittien ja jatkoyhteyksien toimivuus sekä aikataulutukset odotusaikoihin**

Kuljetusoikeuden saaneiden perusopetusoppilaiden päivittäisen koulumatkan kesto odotuksineen, luoka 1-6 (AVI:n PEPA-raportti 2017)

Kuljetusoppilaita koko maassa 21,5 %
 ➤ Itä-Suomessa 32,3 %
 ➤ Etelä-Suomessa 16,5 %

Kuljetusoikeuden saaneiden perusopetusoppilaiden päivittäisen koulumatkan kesto odotuksineen, (väh. 3 pv/viikko)			
Maakunta	Alakouluikäiset (luokat 1-6)		
	yli 2,5	1-2,5 h	alle tunnin
Etelä-Karjala yhteensä	0	701	519
Etelä-Pohjanmaa yhteensä	5	1173	1669
Etelä-Savo yhteensä	14	767	584
Kainuu yhteensä	1	700	563
Kanta-Häme yhteensä	5	880	740
Keski-Pohjanmaa yhteensä	0	341	758
Keski-Suomi yhteensä	1	1208	1392
Kymenlaakso yhteensä	17	328	306
Lappi yhteensä	0	579	1424
Pirkanmaa yhteensä	1	1677	1414
Pohjanmaa yhteensä	5	259	1619
Pohjois-Karjala yhteensä	10	1399	795
Pohjois-Pohjanmaa yhteensä	4	2045	2198
Pohjois-Savo yhteensä	3	1897	1372
Päijät-Häme yhteensä	0	919	780
Satakunta yhteensä	0	988	1097
Uusimaa yhteensä	0	3066	2503
Varsinais-Suomi yhteensä	2	1229	1203
Manner-Suomi	68	20156	20936

1 – 2,5 h

58 %

41 %

57 %

31 %

46 %

52 %

29 %

54 %

14 % +++

64 % - - -

48 %

58 %

55%

49 %

Miksi koulut näyttävät päättäjistä turhilta menoeriltä?

> johtuu tarkoitushakuisesta ja erittäin kapea-alaisesta (ja näin myös laittomasta) päätösvalmistelusta.

Lasketaan vain teknisiä ja helposti laskettavia lyhytaikaisia kustannusvaikutuksia.

Mennään KIINTEISTÖ edellä EI LAPSI edellä. Lapsia siirrellään kuin PALIKOITA (eivät reklamoi eivätkä osaa valittaa).

KAIKKI LAPSIIN, MUIHIN IHMISIIN JA ALUEISIIN LIITTYVÄT JURIDISET, PEDAGOGISET, HYVINVOINNILLISET SUORAT JA EPÄSUORAT VAIKUTUKSET JÄTETÄÄN SELVITTÄMÄTTÄ.

SISÄINEN VUOKRA on päättäjien tietoista harhaanjohtamista.

- SV koostuu pääoma- ja ylläpitovuokrasta. SV:ssä liikkuvat isot rahat kunnan toisesta taskusta toiseen. Harva kuntapäättäjä ymmärtää sisäisestä vuokrasta mitään. Suuri osa rahasta on **virtuaalirahaa**, ei todellista rahaa (tätä ei kuitenkaan kerrota).
- Sen avulla tilapalvelun tai viranomaisen esittämä vuosittainen koululakkautussäästö saattaa helposti nousta 10-kertaiseksi koulun todelliseen vuosikustannukseen nähden.
- Kunnat ovat väittäneet valtuustolleen saavansa n. 200 000 – 500 000 € vuosittaiset säästöt yhdestä lakkautetusta koulukiinteistöstä. Jos tämä pitäisi paikkansa, kunnilta pitäisi **vuosittain** säästyä noin **1 miljardi** euroa lakkautetuista kouluista. Periaatteessa valtio voisi luopua tämän johdosta kokonaan valtionosuuden maksamisesta kunnille koko yleissivistävän koulutuksen (perusopetus ja lukio) osalta – ja vielä jäisi rahaa kunnille ylikin...

... MISSÄ OVAT SÄÄSTÖT? Mitkään tällaiset väitetyt säästöt eivät ole realisoituneet.

... ja kun ideologisista ja arvovaltasyistä koululakkautuksia ei ole tutkittu tai seurattu (+ järjestyttävää erhettä ei kehdata myöntää) , sama meno vain kiihtyy, kun vaadittuja säästöjä ei synnykään... mikään ei meinaa pysäyttää tätä

TYHMYYTTÄ ja ITSEPÄISYYTTÄ.

- Ei edes pyritä aitoon sisäiseen vuokraan, joka kertoisi todenmukaisesti yksikkökohtaiset kustannukset. Kaikki kulut sälytetään kaikkien koulujen harteille ja kuvitellaan, että esitetty spekulatiivinen vuokrasumma säästyy, kun koulu lakkautetaan. Sisäisen vuokran kustannukset siirtyvät vain tasattavaksi jäljelle jäävien koulujen harteille.
- Hallintolain kannalta katsottuna (so. päätösvalmistelun oikeellisuus ja laillisuus) kiinteistökustannustiedon kohdalla olevaa virhettä ei voi mitenkään pitää vähäisenä, koska juuri tällä tiedolla on ratkaiseva merkitys siihen, mihin ratkaisuun asiassa päädytään.

MISSÄ OVAT SÄÄSTÖT?

- 32 vuodessa on lakkautettu 58 % Suomen peruskouluista, eli noin 2 808 peruskoulua. Samaan aikaan oppilasmäärä on vähentynyt 4 %. Etenkin lukion oppilaitosverkko, osin myös amm.koul., pysynyt sen sijaan vakaana.
- Kaikista koulutusmuodoista perusopetuksen menot ovat kasvaneet eniten (20 v): perusopetuksen käyttökustannukset oppilasta kohden ovat nousseet 113 %, lukion 88 % ja ammatillisen koulutuksen 59 %.
- Lasten korjaavalle psykososiaaliselle sairaanhoidolle ja muulle sote-puolelle aiheutettu räjähdysmäinen volyymikasvu ei ole em. luvuissa mukana.

SÄÄSTÖJEN SIJAAN SAATU LISÄÄNTYNEET KUSTANNUKSET JA PAHOINVOINTI.

Lähes kaikki rehtorit kertovat mielenterveyden haasteiden lisääntyneen peruskoulussa – "Aikuisten pahoinvointi heijastuu lapsiin"

OPPILAIKEN MIELENTERVEYDEN HAASTEET OVAT LISÄÄNTYNEET KOULUSSANNE...

Kahden viime vuoden aikana?

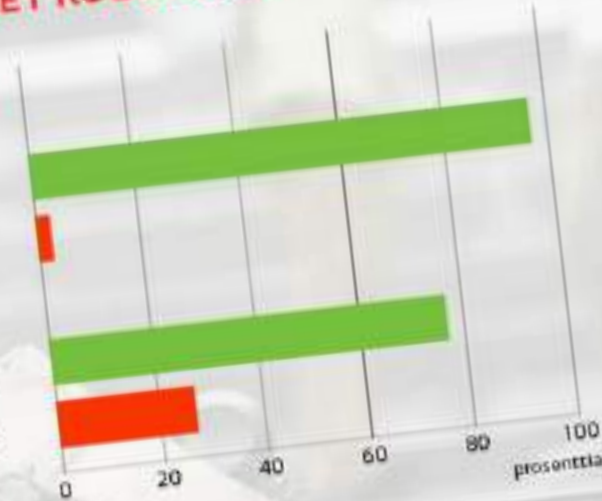
Kyllä 97%

Ei 3%

Kevätkauden 2022 aikana?

Kyllä 77%

Ei 23%

Lähde: Rehtorikysely MTV Uutiset, Suomen Rehtorit ry
Kyselyn kokonaisluku: 119

2:04

Karu tulos: Lähes kaikki rehtorit kertovat mielenterveyden haasteiden lisääntyneen peruskoulussa – "Aikuisten pahoinvointi heijastuu lapsiin"

QUO VADIS, FINLANDIA?

➤ Suomen oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmässä on **SOKEA PISTE** lapsen kohdalla kouluverkkopäätöksenteossa. **Maaseudun lapset ovat jääneet ilman oikeussuojaa. Miksi etenkin hallinto-oikeudet sallivat kuntien laittoman toiminnan?**

Eivät edes tuomioistuimet, laillisuusvalvojat tai lainsäätäjä (=eduskunta) ota huomioon tai arvioi lasten sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumista (LOS, PL, HL, KL, PoL, LSL).

1) Lapsen mielipidettä ei kuulla eikä sitä selvitetä päätöksenteossa.

2) Lapsivaikutusarvioita ei tehdä miltään osin milloinkaan.

> vuodesta 2017 lähtien on alkanut tulla myönteistä kehitystä...

... ollut usein kuitenkin vain muodollista tekemistä (so. LAVA vain paperilla).

3) Lapsen oikeuksien ja edun toteutumista ei turvata päätöksenteossa – kaikkien muiden intressiryhmien (so. aikuisten vahvojen edunvalvontaryhmien) edut huomioidaan kyllä.

➤ **Eduskunnan ja hallituksen tulisi harmonisoida normi- ja resurssiohjaus tukemaan toisiaan – nyt osaltaan ristiriidassa.**

Voimassa olevaa lainsäädännön toteutumista edistetään valtion rahoituksen keinoin, esim. pienkoululisän palauttaminen.

➤ **Valtion kantaa aina viime kädessä vastuun, että yhdenvertaiset perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat – jos vaarassa, ryhdyttävä toimenpiteisiin.**

Kerjäläisperhe maantiellä
Ekman 1860

Suuret nälkävuodet 1866-68:
8 % väestöstä kuoli nälkään.
(Huom. v. 1866 kansakouluasetus)

Finland is the most competitive country in the EU and the 4th globally

Macroeconomic environment

- ✓ GDP 201 300 M€
- ✓ GDP per capita 37 018 €
- ✓ Credit rating AAA stable

Peaceful and stable society to operate in

- #1 in Property Rights
- #1 in Protection of minority shareholders' interests
- #3 in Intellectual Property Protection
- #3 in Transparency of policymaking
- #1 in Least-corrupt countries
- #2 in Ethical behavior of firms
- #2 in Low burden of customs procedures

The Global Competitiveness Report 2014-2015

- Jos meillä johonkin EI ole VARAA, niin
- **LAADUTTOMAAN ja EPÄYHDENVERTAISEEN** kasvatus-, opetus- ja tutkimusjärjestelmään.
VAIN LAADUKKAAT ja kohtuullisesti KATTAVAT koulutuspalvelut ovat kansakunnalle TUOTTAVA SIIJOITUS.

→ **Menneiden sukupolvien strategia on ollut kaukonäköinen ja menestyksekkäs.**

- **Maailman talousfoorumi WEF 2015:**

”Suomi on maailman paras maa.”

(1. Suomi, 2. Norja, 3. Sveitsi, 4. Kanada, 5. Japani, 6. Ruotsi, 7. Tanska, 8. Hollanti, 9. Uusi-Seelanti, 10. Belgia)

Snellman:

**”Suomi ei voi mitään väkivallalla,
SIVISTYKSEN VOIMA on sen ainoa pelastus.”**

YKSILÖN ja myös YHTEISKUNNAN
kehittämiseen sopii sama totuus:

**Short term pain...
for long term gain**